

Staatsbosbeheer
Gerendal 7
6305 PA Schin op Geul
T 043-4592469

Savelsbos

Hellingbos met historie

Wandelen

Dwalen door de tijd

Er zijn veel redenen voor een bezoek aan het Savelsbos, de bosgordel op de oostelijke Maasdalhelling ten zuiden van Maastricht. De steile kalksteenwanden en schilderachtige kloven. Het rijkgeschakeerde bos met zijn lianen en tapijten van voorjaarsbloemen. De uitzichten over het Maasdal. En alsof dat niet genoeg is, toont het gebied bovendien volop sporen van een lange geschiedenis. Die historische rijkdom is het thema van een dertien kilometer lange wandeling, die u langs grubben, groeven, een grafheuvel en een geheimzinnige put naar de resten van een meer dan vijfduizend jaar oude mijnindustrie voert.

Volg de aanwijzingen in de folder, de route is niet gemarkeerd. De paden kunnen na regen en bladval plaatselijk moeilijk begaanbaar zijn. De route kan op verschillende punten worden ingekort.

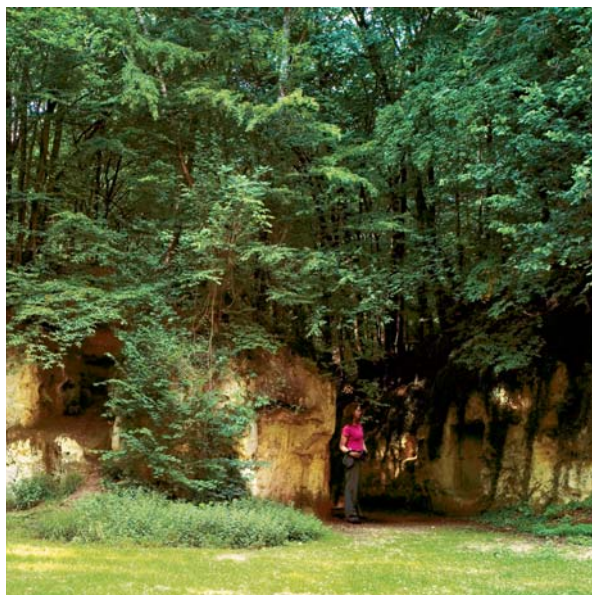
Het startpunt is de parkeerplaats van sporthal en café 't Vroendel in Gronsveld (Keerderweg 1, 6247 AS). Ga vanaf hier rechtsaf het veld in. Volg de verharde weg tot een Y-splitsing en houd hier rechts aan. Na 150 m komt er een weg van rechts, ga hier rechtdoor. Kies bij de splitsing 50 m verderop de rechterweg. U passeert een slagboom en loopt omhoog. Eenmaal boven ziet u recht voor u het oude boswachtershuis 'De Beuk'. Loop rechts om het huis heen via twee klaphekjes. U komt bij een oude kalksteengroeve links.

Kalksteen: resten van zeewezens (1)

Kalksteen bestaat uit de samengeperste resten van kalkskeletjes van microscopisch kleine planten en dieren. Die resten zijn 80 tot 65 miljoen jaar geleden afgezet op de bodem van de tropische zee die ons land toen bedekte.

Al vroeg ontdekte men dat de kalksteen in deze omgeving een prima bouw materiaal vormt. In 1500 werden bijvoorbeeld blokken 'Gronsveldsteen' naar Utrecht verscheept voor de bouw van de Domkerk. Door het hele bos verspreid liggen oude kalksteengroeven.

Na weer een klaphek volgt u het pad schuin rechts naar beneden. U komt uit op een holle weg. Houd hier links aan. Steek op de kruising met de Dorweg schuin over voorbij het bankje. Ga na het eerste poortje rechtsaf door het weiland omhoog en volg

De oude kalksteengroeven spreken tot de verbeelding.

de bosrand. U verlaat het weiland weer door een poortje en volgt het bospad. Ga de helling omhoog tot het trapje (200 m). Hier draait het pad naar rechts langs de bosrand. Bij het volgende bankje kijkt u uit over het Maasdal.

Volg het pad en houd rechts aan. Steek bij de markante beukenlaan recht over en ga de helling weer op. Negeer een pad naar links. Ga aan het eind op de T-splitsing rechtsaf een holle weg in. Na 150 m kunt u linksaf tussen twee steile wanden door een kijkje nemen in de Trichterberggroeve. Weer terug op de holle weg gaat u linksaf richting Eckelraderweg. Steek deze recht over. Let op het verkeer! U komt weer in het bos. Ga na 100 m bij een bankje rechtsaf. Volg dit pad en houd rechts aan. Door een rechtsafbuigende holle weg daalt u

de helling af. Ga op de T-splitsing onderaan linksaf. **(Inkorting A: rechtsaf.)** Links ziet u weer een kalksteengroeve. Vervolg de weg omhoog en neem een kijkje bij de grindgroeve links.

Grind: met dank aan de Maas (2)

Dat op deze plek grind in de bodem zit, is te danken aan het feit dat hier ooit de Maas stroomde. Met de tijd heeft de rivier haar loop meermalen naar het westen verlegd. Daarbij heeft ze zich tegelijk steeds dieper in het landschap ingesleten, waardoor van oost naar west verschillende terrassen zijn ontstaan. De helling van het Savelsbos is de rand van het oudste en hoogste terras.

De winning van grind is niet zo oud als die van kalksteen. De meeste grindgroeven kregen pas enige omvang in de negentiende eeuw, toen men op grote schaal straten ging verharderen.

Loop vanaf de groeve terug naar de weg en ga hier linksaf. Bij de kruising aan de bosrand gaat u rechts. Na 25 m ziet u rechts een grafheuvel.

Prehistorisch graf (3)

In deze omgeving zijn de resten gevonden van zeven grafheuvels uit de Bronstijd (ca. 3000 tot 800 voor Christus). Eén daarvan is gereconstrueerd. Deze grafheuvel is van een bijzonder type: bij de opgravingen rond 1920 bleek er een krans van stenen onder te liggen met daarbinnen een klein stenen platform. Er werd ook een onbeschadigde urn gevonden.

Ga verder op de ingeslagen weg. Houd bij de bank links aan. Ga na 100 m op de splitsing rechtsaf. Houd

vervolgens links aan. U komt langs een bosgedeelte (rechts) dat wordt beheerd als hakhout.

Hakhout (4)

In dit terrein wordt eens in de acht jaar een groot deel van de jonge bomen gekapt. Dit beheer verwijst naar het verleden, want lange tijd is het complete hellingbos voor hakhout gebruikt. De boeren uit de omgeving haalden hier brandhout en hout voor palen, hekken en gereedschap. In de loop van de twintigste eeuw kwam aan dit gebruik een einde en konden de bomen uitgroeien. Hakhoutbeheer wordt nu op enkele plekken weer toegepast. Niet alleen omdat daarmee een oude gebruiksvorm in ere wordt gehouden, maar ook omdat de natuur er baat bij heeft. Onder het hakhout groeien zeldzame bosplanten als zwartblauwe rapunzel en amandel-wolfsmelk. De dichte begroeiing van het uitlopende hakhout vormt een geschikte leefomgeving voor allerlei vogels, vlinders en andere dieren.

Houd bij een volgende splitsing rechts aan. Verderop passeert u de diepe Scheggelder Grub over een brug.

Grubben (5)

De helling van het Savelsbos wordt op verschillende plaatsen doorsneden door smalle diepe dalen. Grubben heten ze: romantische plekken met een begroeiing die soms aan een tropisch woud doet denken. Ze danken hun ontstaan aan erosie door afstromend smelt- en hemelwater in een ver verleden. Het zijn droogdalen, zonder rivier of beek, maar bij regenval voeren ze ook nu nog veel water af.

Vervolg de weg langs een picknickplaats in een voormalige grind- en kalksteengroeve links. Neem hierna de tweede weg links, de helling op, ruim voor de slagboom. Loop rechtdoor en negeer tweemaal een weg van links. Bij een scherpe bocht naar rechts houdt u links aan. Ga bij de volgende splitsing (na 80 m) linksaf, de helling op. Houd bij de bosrand rechts aan. U komt uit bij de Henkeput.

Mysterie Henkeput (6)

Archeologen hebben de bodem onder het Savelsbos al heel wat geheimen weten te ontfutselen, maar de Henkeput stelt hen nog altijd voor raadsels. De put is zo'n twaalf meter diep. Wat u ziet is de opening van een schacht die toegang geeft tot een ondergrondse koepel met een doorsnede van ongeveer tien meter. Uit haksporen blijkt dat de put is gegraven. Maar door wie en wanneer? In de Middeleeuwen, de Romeinse tijd of zelfs de prehistorie? Vondsten van beenderen van mensen en dieren voegen alleen maar meer raadsels toe. Zijn ze er in gevallen of gegooit? Wanneer, waarom?

Loop verder langs de put. De weg gaat steil naar beneden. U bereikt de bosrand met links de Schone Grub. Ga even links en volg het hoofdpad langs de grubbe en de bosrand. (Inkorting B: rechtsaf.) Ga bovenaan op de eerste splitsing rechtdoor en op de volgende splitsing rechts. U komt bij de ingang naar de prehistorische vuursteenmijnen en rechts het 'Grand Atelier'.

Prehistorische mijnbouw (7)

Industrie en mijnbouw in de prehistorie? Het lijkt nauwelijks te geloven en archeologen hadden daar

lange tijd ook moeite mee. Maar het is onomstotelijk vast komen te staan: meer dan vijfduizend jaar geleden zijn onze voorouders hier op grote schaal diep onder de grond doorgedrongen om het felbegeerde vuursteen te winnen.

Vuursteen is keihard maar breekt als glas, waardoor scherpe randen ontstaan: ideaal voor het maken van pijlpunten, bijlen en andere werktuigen.

Vuursteenknollen zitten in dit gebied in lagen in de kalksteen. Hier en daar zijn ze aan de oppervlakte te vinden, maar daar hadden de prehistorische bewoners duidelijk niet genoeg aan.

Met primitieve werktuigen groeven ze dwars door leem, grind en kalksteen tot ze op een bruikbare vuursteenlaag stuitten. Bij onderzoek in de jaren 1964-1972 zijn 75 mijnschachten gevonden, in diepte variërend van vier tot zestien meter. Naar schatting zijn er in dit gebied maar liefst tweeduizend mijngangen geweest. De totale opbrengst wordt geschat op ruim 40.000 kubieke meter vuursteen, goed voor anderhalf miljoen messen, bijlen, pijlpunten en hakken!

Grand Atelier

Vlakbij de toegangspoort tot de vuursteenmijnen ligt het 'Grand Atelier' oftewel de Grote Werkplaats. De ovale kuil ligt bezaaid met splinters vuursteen, zogenaamde afslagen, ten teken dat hier de ruwe vuursteenknollen zijn bewerkt. Een aantal mijngangen is te bezichtigen; elders in deze folder leest u hoe.

Volg een stukje van de route terug; neem weer de eerste afslag, nu dus links, en loop terug tot de vorige splitsing. Ga hier nu links en volg deze weg.

Bij een T-splitsing met bank en slagboom gaat u rechtsaf en bij een volgende splitsing (na 100 m) links. (Inkorting C: rechtsaf.) Volg deze weg en negeer een pad van rechts. Bij de bank neemt u de scherpe bocht naar links. Volg de weg tot u uitkomt op een viersprong. Hier gaat u rechtsaf tot aan de verharde weg. Onder aangekomen gaat u rechts door een klaphek en loopt langs de bosrand. Negeer een pad van links, loop ook voorbij het trappenpad en negeer nogmaals een pad van links. Na een kleine klim houdt u bij de volgende splitsing links aan en na 65 m weer links.

Door een holle weg verlaat u het bos. Ga bij de kruising rechts de geasfalteerde Voerenweg op. U loopt Rijckholt binnen. Ga rechtdoor tot het kruisbeeld bij een grote eik op de hoek. Hier gaat u rechtsaf richting het bos. Loop tot de Y-splitsing (bij een bankje) en ga hier links. Na 300 m gaat u links een trappenpad op. Loop tussen de weilanden door tot een rustbank met uitzicht over het Maasdal. Loop door tot een klaphek. Steek hier schuin rechts de weg over, passeer nog een klaphek en volg het pad langs de bosrand. Ga bij het volgende klaphek linksaf omlaag tot aan de verharde weg (Voerenweg). Ga hier rechts en blijf de weg volgen tot de T-splitsing met de Eckelraderweg. Sla hier linksaf. Ga bij de volgende kruising rechts om terug te keren bij het startpunt.

Bezichtiging prehistorische vuursteenmijnen

- Van 1 april tot en met 30 september elke eerste en derde woensdag van de maand, in juli en augustus iedere woensdag
- Alle excursies starten om 19.00 uur. Startpunt is de parkeerplaats bij eetcafé-pension Riekelt, Rijksweg 184, 6247 AN Rijckholt
- Kosten deelname: € 3,50 voor volwassenen en € 1,- voor kinderen tot en met 12 jaar
- Reserveren bij VVV Zuid-Limburg, 0900-5559798, € 1,- per gesprek
- Aparte groepsexcursies kunnen worden aangevraagd bij Staatsbosbeheer; kosten € 45,- per groep.

Andere tips

- Natuurhistorisch museum, De Bosquetplein 6, Maastricht, tel. 043-3505490, www.nhmmaastricht.nl
- Bezoek aan ondergrondse kalksteengroeven: VVV Maastricht, tel. 043-3252121
- www.vuursteenmijn.nl

Informatie

Voor meer informatie kunt u terecht bij Staatsbosbeheer, Gerendal 7, 6305 PA Schin op Geul, T 043-4592469. Of kijk op www.staatsbosbeheer.nl